

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 218.489 van 15 maart 2012
in de zaak A. 201.337/IX-7353**

In zake :

1. Sumbi Yvon MAKENGO
2. Julienne NDOZI LUTEKIKI
beiden handelend in eigen naam en als beheerder van de persoon
en de goederen van hun minderjarige kinderen:
 - a. Patrick MAKENGO
 - b. Joris MAKENGO
 - c. Joel MAKENGO
 - d. Ruffin MAKENGO
3. Josiana MAKENGO KINZOMBA
4. Chancele MAKENGO TCHIKURI
allen in de hoedanigheid van wettelijke erfgenamen van Serge
MAKENGO LUTEKIKI
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Etienne De Ridder
kantoor houdend te 2800 Mechelen
Leopoldstraat 64
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister
van Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bernard Derveaux
kantoor houdend te 3078 Kortenberg
Veldstraat 5
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 5 augustus 2011, strekt tot de cassatie van de beschikking van de Voorzitter van de Derde Kamer van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders van 5 juli 2011, waarbij de tekst van de beslissing van 24 mei

2011 van de Derde Kamer wordt vervangen door de tekst opgenomen in de beschikking, met name dat het verzoek tot toekenning van financiële hulp van de algemene rol wordt geschrapt.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking van 1 september 2011 is dit cassatieberoep toelaatbaar verklaard.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Robert Vander Elstraeten heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 12 maart 2012.

Staatsraad Jeroen Van Nieuwenhove heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Els Pissierssens, die loco advocaat Etienne De Ridder verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Bernard Derveaux, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Robert Vander Elstraeten heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 22 juni 2001 is Serge Makengo Lutekika te Mechelen het slachtoffer van een opzettelijke gewelddaad.

Op 16 december 2009 vraagt zijn voorlopig bewindvoerder, meester K. Goris, de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders om de toekenning van een maximale hoofdhulp van 62.000 euro.

3.2. Op 3 mei 2011 wordt de aanvraag behandeld door de derde kamer van de Commissie.

Op 24 mei 2011 verklaart deze kamer het verzoek ontvankelijk en kent aan de verzoekster in haar hoedanigheid van voorlopig bewindvoerder van het slachtoffer een hulp toe van 62.000 euro.

3.3. Bij een brief van 30 mei 2011 deelt meester E. De Ridder, raadsman van de voorlopig bewindvoerder, de Commissie mee dat het slachtoffer ondertussen overleden is. Bij een brief van 1 juli 2011 bezorgt de raadsman de overlijdensakte, waaruit blijkt dat het slachtoffer is overleden op 27 april 2011.

3.4. Op 5 juli 2011 wijst de voorzitter van de derde kamer van de Commissie de volgende beschikking:

“Wij, P. Draulans, voorzitter van de Derde Kamer,

Gelet op het verzoekschrift ingediend op het secretariaat op 16 december 2009 door mevrouw Karin GORIS in haar hoedanigheid van voorlopig bewindvoerder van Serge MAKENGO LUTEKIKI (geboren op 30 juni 1983 wonende te 2800 Mechelen, H. Consciencestraat 34/3), strekkende tot toekenning van een hulp;

Gelet op de beslissing d.d. 24 mei 2011, uitgesproken door de derde kamer;

Gelet op het overlijden van de heer Serge MAKENGO LUTEKIKI op 27 april 2011, overlijden waarvan de Commissie pas kennis kreeg na de betekening van de beslissing van 24 mei 2011;

Gelet op het Koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, inzonderheid artikel 36;

Aangezien er aanleiding toe is om in de voormelde beslissing d.d. 24 mei 2011 een klaarblijkelijke onnauwkeurigheid te doen herstellen;

OP DIE GRONDEN,

Bevelen wij dat de tekst van de beslissing vervangen dient te worden door onderstaande tekst:

De Voorzitter van de Derde Kamer van de Commissie,

De heer P. DRAULANS, zetelend als enig lid,
bijgestaan door mevrouw M. STEYAERT, secretaris a.i.,

spreekt de volgende beslissing uit in de zaak van:

de heer Serge MAKENGO LUTEKIKI
geboren op 30 juni 1983
overleden op 27 april 2011

Bij verzoekschrift, neergelegd op het secretariaat van de Commissie op 16 december 2009, heeft verzoekster q.q. om de toekenning gevraagd van een financiële hulp;

Aangezien uit het door de Stad Brussel afgeleverd afschrift van een overlijdensakte blijkt dat verzoeker overleden is op 27 april 2011, past het de schrapping van het verzoek van de algemene rol te bevelen.

OP DIE GRONDEN,

De Commissie,

Gelet op de artikelen 17 § 1, 39 tot 42 van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 tot regeling van het taalgebruik in bestuurszaken, de artikelen 28 tot 41 van de wet van 1 augustus 1985, laatst gewijzigd bij wet van 30 december 2009, en het K.B. van 18 december 1986,

Beveelt de schrapping van het verzoek van de algemene rol”.

Deze beschikking wordt op 11 juli 2011 door de administratief assistent van de Commissie ter kennis gebracht van meester E. De Ridder samen met de volgende mededeling:

“Aansluitend op uw schrijven van 1 juli 2011, ontvangen op het secretariaat van de Commissie op 4 juli 2011, vindt u als bijlage de beschikking d.d. 5 juli 2011 betreffende het in rubriek vermelde verzoekschrift.

Nu blijkt dat wijlen Serge Makengo Lutekika reeds overleden was op het ogenblik van de rechtsdag, dient de beslissing, uitgesproken op 24 mei 2011 door de Derde Kamer van de Commissie, te worden hervormd.

De wet van 1 augustus 1985 voorziet immers geen burgerlijk recht tot schadeloosstelling van de slachtoffers. De nabestaanden van wijlen Serge Makengo Lutekika zijn geen titularissen van een overdraagbaar recht (Parl. Hand., Kamer, zitting 23 juli 1985, blz. 3480 en verslag in naam van de Senaatscommissie van Justitie door de heer Van Rompaey - documenten Senaat 1984-85, blz. 873)”.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Uiteenzetting van de exceptie

4. De verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partijen bij een cassatie van de bestreden beslissing. Ze stelt dat de verzoekende partijen als erfgenamen van het slachtoffer in zijn nalatenschap geen recht op de vergoeding terugvinden, aangezien dat recht niet aan de erfgenamen van het slachtoffer toekomt. Indien de Raad van State de bestreden beschikking zou casseren, zal worden opgetreden overeenkomstig artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, en zal de zaak door een andere kamer van de Commissie worden behandeld die inhoudelijk tot geen andere beslissing zal komen dan de thans bestreden beslissing. Overeenkomstig artikel 39, § 3, van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen kan de staat bovendien de volledige of gedeeltelijke terugbetaling vorderen wanneer de hulp geheel of gedeeltelijk is toegekend op grond van valse of onvolledige verklaringen. Het niet informeren

van de Commissie van het overlijden van het slachtoffer is zeker een onvolledige verklaring die moet leiden tot de terugvordering van de toegekende hulp. De Commissie kan immers geen noodhulp toekennen aan een slachtoffer dat inmiddels is overleden. De verzoekende partijen hebben dan ook geen belang bij het onderhavige cassatieberoep, aangezien enerzijds de Commissie steeds tot de schrapping van het verzoek van het slachtoffer zal besluiten, en anderzijds steeds terugbetaling zal worden geëist van de toegekende hulp.

Beoordeling

5. De beslissing van 24 mei 2011 van de Commissie heeft geleid tot een subjectief recht in hoofde van het slachtoffer op financiële hulp van 62.000 euro. Dat subjectief recht is door het overlijden van het slachtoffer in zijn nalatenschap gevallen. De verzoekende partijen zijn de wettelijke erfgenamen van het slachtoffer. Zij hebben alleszins belang bij een gebeurlijke cassatie van de bestreden beschikking die het bij de voormelde beslissing toegekende subjectief recht ongedaan maakt, aangezien zij in dat geval als erfgenamen de uitbetaling van de toegekende financiële hulp kunnen vorderen.

Anders dan de verwerende partij voorhoudt, zou bij een cassatie van de bestreden beschikking niet opnieuw over de aanvraag tot financiële hulp kunnen worden beslist. De Commissie heeft haar rechtsmacht ter zake immers reeds uitgeput door de beslissing van 24 mei 2011, waartegen noch door de verzoekende partijen, noch door de verwerende partij een cassatieberoep bij de Raad van State werd ingesteld. Afgezien van de vraag of de in de artikelen 36 en 37 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 bedoelde procedures tot verbetering respectievelijk uitlegging van de beslissingen van de Commissie in dit geval rechtsgeldig konden worden aangewend - deze rechtsvraag komt immers aan bod in het enig middel -, moet worden vastgesteld dat de aangehaalde bepalingen de Commissie niet verplichten om deze procedure te volgen omwille van het overlijden van het slachtoffer vóór de datum waarop die beslissing is genomen.

De argumentatie van de verwerende partij dat de volledige of gedeeltelijke terugbetaling van de vergoeding kan worden gevorderd wanneer de hulp is toegekend op grond van valse of onvolledige verklaringen volstaat evenmin om tot de onontvankelijkheid van het cassatieberoep te besluiten, aangezien overeenkomstig artikel 39, § 3, van de wet van 1 augustus 1985 een dergelijke vordering facultatief is, zodat niet vaststaat dat de volledige terugbetaling daadwerkelijk gevorderd zal worden.

De exceptie is niet gegrond.

V. Onderzoek van het enig middel

Standpunt van de partijen

6. In een enig middel wordt de schending aangevoerd van artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, alsook van het rechtszekerheidsbeginsel.

In een eerste middelonderdeel stellen de verzoekende partijen dat de bestreden beschikking dateert van 5 juli 2011, met andere woorden 36 dagen na de kennisgeving van de beslissing van 24 mei 2011 aan de raadsman van de verzoekende partijen, uiterlijk op 30 mei 2011. De aangehaalde bepaling schrijft voor dat een beslissing bij een beschikking kan worden verbeterd binnen dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing. Die termijn is een vervaltermijn, zodat de bestreden beschikking laattijdig werd genomen met miskenning van de aangehaalde bepaling.

In een tweede middelonderdeel argumenteren de verzoekende partijen dat volgens de aangehaalde bepaling de partijen voor de Commissie vooraf behoorlijk bericht moeten krijgen, zodat zij binnen een door de Commissie

bepaalde termijn schriftelijke opmerkingen kunnen indienen. Deze voorwaarden werden evenwel niet nageleefd.

In een derde middelonderdeel stellen de verzoekende partijen dat er in dit geval geen schrijf- of rekenfout of een materiële vergissing voorligt die door de Commissie wordt “hersteld”. De Commissie heeft nochtans de bestreden beschikking gebruikt om de inhoud van de beslissing van 24 mei 2011 volledig te vervangen en het verzoek tot toekenning van financiële hulp van de rol te laten schrappen.

7. De verwerende partij repliceert dat de Commissie eerst door de brief van 1 juli 2011, die werd ontvangen op 4 juli 2011, werd geïnformeerd over de datum waarop het slachtoffer is overleden. De bestreden beschikking werd reeds de volgende dag genomen. Eerst bij een brief van 7 juli 2011 bezorgde de voorlopig bewindvoerder van het slachtoffer een beschikking van de vrederechter te Mechelen van 23 juni 2011 waarbij de voorlopig bewindvoerder van haar opdracht was ontslagen. Aangezien de overlijdensdatum bekend was of bekend moest zijn aan de raadsman en aan de voorlopig bewindvoerder voordat de zaak door de Commissie in behandeling werd genomen en in elk geval vóór 24 mei 2011, zijnde de datum van de beslissing van de Commissie, kunnen de verzoekende partijen zich niet op ontvankelijke wijze beroepen op hetgeen een gevolg is van hun eigen nalatigheid tegenover de Commissie. Het verloop van meer dan dertig dagen tussen de betekening van de beslissing van 24 mei 2011 en de bestreden beschikking is immers volledig te wijten aan de vertraging in de mededeling van de informatie.

Met “klaarblijkelijke onnauwkeurigheden” in de zin van artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 kan zeker worden gelijkgesteld een onvolledige verklaring, zoals het niet mededelen van het overlijden van het slachtoffer. De verzoekende partijen stellen ten onrechte dat artikel 36 de bevoegdheid van de Commissie beperkt. Bij een vaststelling van een dergelijke klaarblijkelijke onnauwkeurigheid kan de Commissie deze herstellen.

Er is in dit geval geen sprake van een gewone verbetering, maar wel van het herstellen, dit is het verbinden van de noodzakelijke gevolgen aan de vastgestelde onnauwkeurigheid.

Er moest geen tegenspraak worden georganiseerd over het gegeven dat een persoon is overleden. Indien er tegenspraak zou zijn georganiseerd, zou dit niets gewijzigd hebben aan de bestreden beschikking.

8. In hun memorie van wederantwoord stellen de verzoekende partijen nog dat de onderhavige zaak moet worden onderscheiden van een zaak waarin het slachtoffer is overleden vooraleer een procedure voor de Commissie werd aangevat. Op het tijdstip van het indienen van de aanvraag voor financiële steun was het slachtoffer nog in leven. Het is dan ook louter en alleen door de werking van de Commissie dat er laattijdig een beslissing werd genomen, meer dan anderhalf jaar na het indienen van de aanvraag. Noch de voorlopig bewindvoerder, noch de raadsman van het slachtoffer waren op de hoogte van zijn overlijden bij de behandeling van de zaak op 3 mei 2011. Er is dan ook geen sprake van een valse of onvolledige verklaring zoals bedoeld in artikel 39 van de wet van 1 augustus 1985.

Beoordeling

9. De Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders is geen orgaan van actief bestuur, maar een administratief rechtscollege. Beginselen van behoorlijk bestuur zoals het rechtszekerheidsbeginsel zijn niet van toepassing op de beslissingen van de Commissie. De verzoekende partijen kunnen zich dan ook niet met goed gevolg beroepen op een schending van het rechtszekerheidsbeginsel.

10. De artikelen 36 en 37 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 luiden als volgt:

“Art. 36. Onder voorbehoud van artikel 36 kan de commissie hetzij ambtshalve hetzij op verzoek van één van de partijen binnen dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing, de schrijf- en rekenfouten of klaarblijkelijke onnauwkeurigheden doen herstellen.

Het secretariaat geeft hiervan aan de partijen vooraf behoorlijk bericht; zij kunnen binnen de termijn bepaald door de voorzitter van de kamer die de te verbeteren beslissing heeft genomen, schriftelijk opmerkingen indienen.

De minuut van de beschikking waarbij de verbetering wordt bevolen, wordt aan de minuut van de verbeterde beslissing gehecht. Van die beschikking wordt melding gemaakt op de kant van de minuut van de verbeterde beslissing.

Art. 37. De commissie kan op verzoek van één van de partijen een onduidelijke of dubbelzinnige beslissing uitleggen, zonder evenwel de daarin toegekende rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen.

De vordering tot uitlegging wordt ingeleid overeenkomstig artikel 34, eerste lid, van de wet. Het verzoekschrift omvat:

1° de vermelding van de dag, de maand en het jaar;

2° de naam, de voornaam, de hoedanigheid en de woonplaats of de zetel van de partij;

3° het voorwerp van de aanvraag en een uiteenzetting van de feiten en middelen;

4° de vermelding van de andere partijen.

Het verzoekschrift wordt medegedeeld aan alle partijen in het geding.

Voor het overige is de rechtspleging toepasselijk die is voorgeschreven voor de aanvraag tot toekenning van een noodhulp, van een financiële hulp of van een aanvullende hulp.

De minuut van de uitleggende beslissing wordt aan de minuut van de uitgelegde beslissing gehecht. Van de uitleggende beslissing wordt melding gemaakt op de kant van de uitgelegde beslissing”.

Deze bepalingen zijn geïnspireerd op de artikelen 793 en 794 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de uitlegging en de verbetering van vonnissen en arresten. Zij moeten bijgevolg ook in het licht van die wetsbepalingen worden gelezen.

Hoewel in het eerste lid van artikel 36 sprake is van “herstellen”, blijkt uit de in de volgende leden gebruikte bewoordingen (“te verbeteren beslissing”, “verbetering” en “verbeterde beslissing”) voldoende dat

de verbetering van een eerdere beslissing wordt bedoeld. In de Franse tekst is overigens telkens sprake van “rectifier” of “rectification”. Ook in artikel 794 van het Gerechtelijk Wetboek wordt gewag gemaakt van “verbeteren” en niet van “herstellen”. De laatste wetsbepaling voegt daar overigens nog aan toe dat de verbetering van een beslissing mogelijk is “zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen”. Dit voorbehoud, dat ook voorkomt in artikel 793 van het Gerechtelijk Wetboek en in artikel 37 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 - met betrekking tot de mogelijkheid tot uitlegging van een beslissing op vraag van één van de partijen -, komt niet uitdrukkelijk voor in artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 december 1986, maar zoals zo-even werd uiteengezet moet deze laatste bepaling in het licht van artikel 794 van het Gerechtelijk Wetboek zo worden begrepen dat dit voorbehoud ook geldt voor de verbetering van beslissingen van de Commissie.

11. Door de beslissing van 24 mei 2011 heeft de Commissie haar rechtsmacht uitgeput en kon enkel nog een wijziging van de in de beslissing bevestigde rechten gebeuren ten gevolge van het enige eigenlijke rechtsmiddel dat tegen die beslissing kon worden aangewend, namelijk een cassatieberoep bij de Raad van State.

De verbetering van de beslissing van 24 mei 2011 kan, zoals zo-even werd uiteengezet, geen wijziging, uitbreiding of beperking van de in die beslissing bevestigde rechten inhouden. Bovendien moet een verbetering betrekking hebben op schrijf- en rekenfouten of op klaarblijkelijke onnauwkeurigheden. Met de laatste term worden materiële onjuistheden of onnauwkeurigheden bedoeld die bij de redactie van de beslissing van 24 mei 2011 in de tekst ervan zouden zijn geslopen.

Het staat buiten twijfel dat de beslissing van 24 mei 2011 gebaseerd is op een gegeven dat, achteraf beschouwd, niet juist blijkt te zijn, met name het in leven zijn van het slachtoffer. Dit gegeven is evenwel zo fundamenteel voor de beoordeling van het recht op financiële steun dat bij de

beslissing van 24 mei 2011 wordt toegekend, dat het niet kan worden beschouwd als een klaarblijkelijke onnauwkeurigheid die door middel van een verbetering in een beschikking kan worden rechtgezet. Doordat de bestreden beschikking van dit gegeven melding maakt en er vervolgens een volledig nieuwe conclusie aan verbindt die volledig anders is dan die in de beslissing van 24 mei 2011, werd artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 december 1986 miskend.

12. Het derde middelonderdeel is gegrond.

Aangezien de cassatie van de bestreden beschikking tot gevolg heeft dat de beslissing van 24 mei 2011 onverkort blijft gelden en aangezien de Commissie in die beslissing, die inmiddels in kracht van gewijsde is gegaan, haar rechtsmacht heeft uitgeput, is er geen reden om de zaak te verwijzen naar een uit andere leden samengestelde kamer van de Commissie.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beschikking van de Voorzitter van de Derde Kamer van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders van 5 juli 2011, waarbij de tekst van de beslissing van 24 mei 2011 van de Derde Kamer wordt vervangen door de tekst opgenomen in de beschikking, met name dat het verzoek tot toekenning van financiële hulp van de algemene rol wordt geschrapt.

2. Dit arrest dient te worden overgeschreven in de registers van bovenvermelde Commissie en melding ervan moet worden gemaakt op de kant van de vernietigde beschikking.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op 700 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 maart 2012, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

André Vandendriessche,	kamervoorzitter,
Jeroen Van Nieuwenhove,	staatsraad,
Bert Thys,	staatsraad,
bijgestaan door	
Tiny Temmerman,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Tiny Temmerman

André Vandendriessche